

СУЧАСНА КУРОРТНА СПРАВА УКРАЇНИ

д.і.н., професор Клапчук В.М.

к.і.н., доцент Новосьолов О.В.

1. Назва дисципліни.

Сучасна курортна справа України (60 год. самостійної роботи).

2. Мета самостійної роботи.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів теоретичних вмінь та навичок використання природно-кліматичних та санаторно-курортних ресурсів України.

3. Завдання самостійної роботи.

Під час навчання студенти ознайомляться з властивостями історичного розвитку та сучасним станом санаторно-курортного і справи в Україні. Курс дисципліни «**Сучасна курортна справа України**» дає уявлення щодо впливу природно-ресурсних факторів (рельєф, гідрографія, клімат та ін.) на розвиток курортної справи.

4. Запитання для самопідготовки.

1. Суть понять «курорт», «курортна справа».
2. Санітарний період - відокремлення курортно-рекреаційної діяльності.
3. Період «темних століть».
4. Період гео-просторової розбудови мережі елітних курортів.
5. Період курортного «буму».
6. Основні фактори в організації курортної справи.
7. Таксонометрична та типологічна класифікація курортів.
8. Види санаторно-курортних закладів.
9. Поняття «рекреаційна мережа».
10. Основні принципи санаторно-курортного лікування.
11. Основні курорти України.
12. Законодавство про курорти.
13. Принципи та завдання державної політики розвитку санаторно-курортної галузі в Україні.
14. Регулювання санаторно-курортної галузі України.
15. Загальне та спеціальне користування санаторно-курортними територіями.
16. правові форми охорони санаторно-курортних територій.
17. Відповідальність за порушення режиму використання та охорони лікувально-оздоровчих зон та курортів.
18. Підстави для створення курорту.
19. Забудова курортів та їх розвиток.
20. Продукт санаторно-курортної діяльності.
21. Стратегічні підходи до розвитку курортів.
22. Основні положення Закону України «Про курорти».
23. Використання природних лікувальних ресурсів.
24. Виявлення, облік та надання у користування природних лікувальних ресурсів.
25. Розробка родовищ підземних лікувальних вод грязей та інших ресурсів.
26. Використання природних територій для діяльності курортів.
27. Виявлення, облік та надання у користування природних лікувальних ресурсів.
28. Розробка родовищ підземних лікувальних вод грязей та інших ресурсів.
29. Методи кліматолікування.
30. Аеротерапія.
31. Геліотерапія.
32. Таласотерапія.
33. Спелеотерапія.
34. Принципи й дія медичної кліматології.
35. Фізичні й фізіологічні основи дозиметрії.
36. Дозування кліматолікувальних процедур.
37. Вплив клімату на організм людини.
38. Питна вода.

39. Питна прісна вода.
40. Природні мінеральні води.
41. Вплив на організм людини прісної й мінеральної вод.
42. Водолікування.
43. Ванни, душ.
44. Історія лазень.
45. Різновиди бань.
46. Використання лазень і саун.
47. Грязьові аплікації: використання, типи.
48. Парафінолікування.
49. Озокеритолікування.
50. Лікування нафталанською нафтою.
51. Хімічний склад глини та її цілющі властивості.
52. Бішофітолікування.
53. Зовнішнє й внутрішнє використання глини.
54. Псамотерапія.
55. Рослини в нашому житті.
56. Фітотерапія.
57. Самолікування.
58. Апітерапія.
59. Цілющі властивості меду.
60. Хімічний склад меду й продуктів бджільництва.
61. Принципи управління санаторно-курортними комплексами.
62. Методи управління санаторно-курортними комплексами в Україні.
63. Функції управління діяльністю санаторно-курортними комплексами в Україні.
64. Використання санаторно-курортних територій України;
65. Особливості управління закладами санаторно-курортної сфери в Україні.

5. Індивідуальні завдання.

1. Історія курортної справи.
2. Організація санаторно-курортного лікування.
3. Дієтичне харчування в санаторно-курортних установах.
4. Види дієтичного харчування.
5. Курорти України (описати один або кілька курортів на вибір).
6. Водні ресурси України і їхнє цільове використання в санаторно-курортній справі.
7. Загартовування. (Вплив клімату на організм людини, адаптація, акліматизація, види загартовування).
8. Методи кліматолікування (описати один або кілька методів кліматолікування на вибір).
9. Використання клімату з лікувальною метою.
10. Кліматичні курорти (описати один або кілька курортів на вибір).
11. Лікування водою (описати один або кілька аспектів лікування водою на вибір).
12. Історія лазень і саун.
13. Зцілювальна пара (розглянути такі аспекти, як: дія лазні на організм, як користуватися лазнею, особливості користування сауною, лазневий віник, використання фіто-ароматичних настоек).
14. Лікувальні грязі (хімічний склад лікувальних грязей, механізм дії грязьових процедур на організм, грязьові аплікації й т.д.).
15. Історія фітотерапії.
16. Фітотерапія і її значення в курортології.
17. Апітерапія (цілющі властивості меду, бджолина отрута, прополіс, маткове молоко, пилок і перга, бджолиний віск - описати всі аспекти).
18. Історія санаторію «Березівські мінеральні води».
19. Санаторно-курортне лікування захворювань серцево-судинної системи.
20. Санаторно-курортне лікування захворювань органів дихання.
21. Методика заняття лікувальною гімнастикою.
22. Лікування продуктами бджільництва в санаторно-курортних умовах.
23. Санаторно-курортне лікування захворювань шлунково-кишкового тракту
24. Апітерапія й фітотерапія при захворюваннях шлунково-кишкового тракту.

25. Курортне лікування захворювань кишечника.
26. Апітерапія й фітотерапія при захворюваннях кишечника.
27. Санаторно-курортне лікування хвороб печінки й шляхів жовчовиділення.
28. Апітерапія й фітотерапія при захворюваннях печінки й шляхів жовчовиділення.
29. Санаторно-курортне лікування хвороб обміну речовин.
30. Цукровий діабет і його лікування на курортах.
31. Лікування ожиріння на курортах.
32. Основні принципи життя й правильне харчування.
33. Курортне лікування захворювань опорно-рухового апарата.
34. Історія розвитку лікувальної фізкультури.
35. Лікувальна фізкультура (мета, форми, принципи формування груп, послідовність застосування різних форм ЛФК).
36. Завдання лікувальної фізичної культури і її застосування на курортах.
37. Мети лікувальної фізичної культури при остеохондрозі
38. Водолікування на курортах при захворюваннях опорно-рухового апарату.
39. Лікувальне плавання в умовах санаторно-курортного лікування в басейні при захворюваннях опорно-рухового апарата.
40. Масаж у комплексі санаторно-курортного лікування (техніка масажу, масажний кабінет, умови роботи масажиста).
41. Техніка масажу.
42. Особливості застосування масажу на курортах при захворюваннях опорно-рухового апарата.
43. Курортне лікування захворювань нирок і сечовивідних шляхів.
44. Лікувальна фізкультура і її значення при застосуванні на курортах (Україна, світ).
45. Значення застосування дієтичного харчування в санаторно-курортних умовах.
46. Використання водолікування на курортах України.
47. Застосування водолікування на курортах України і світу.
48. Лікування глиною на курортах України.
49. Застосування лікування глиною на курортах України.
50. Апітерапія й фітотерапія в санаторно-курортному лікуванні захворювань нирок і сечовивідних шляхів.
51. Застосування психотерапії в умовах курорту.

6. Програмові вимоги до екзамену.

1. Історичні етапи розвитку курортної справи. Курортна мережа України. Світові центри курортів.
2. Методика та підходи у класифікації курортів.
3. Спеціалізація курортів.
4. Специфіка організації курортно-оздоровчого туризму як одного з основних видів туризму.
5. Курортно-оздоровчий туризм в Україні та за кордоном.
6. Роль курортного обслуговування в організації різних форм рекреаційної діяльності.
7. Санаторно-курортні послуги.
8. Обслуговування на бальнеологічних курортах.
9. Стан курортного обслуговування в країнах Нового та Старого світів.
10. Обслуговування на курортах міжнародного класу (країна за вибором студента).
11. Світові тенденції розвитку курортних зон.
12. Курортні зони України. Сучасний стан та перспективи. Рівень обслуговування.
13. Курортно-рекреаційні кластери. Шляхи формування та перспективи.
14. Шляхи формування, проблеми та перспективи розвитку курортної системи України.
15. Порівняння стану курортного обслуговування в Україні та світі (країна за вибором студента).
16. Фактори, що негативно впливають на розвиток санаторно – курортної сфери.
17. Альтернативні традиційні і нетрадиційні методи оздоровлення
18. Особливості ампелотерапія
19. Особливості апітерапія
20. Особливості ароматерапія
21. Особливості винотерапія
22. Особливості галотерапія
23. Особливості гірудотерапія
24. Особливості глінолікування
25. Грязелікування в АР Крим
26. Грязелікування в Карпатах

27. Грязелікування в Центральній Україні
28. Грязелікування в Східній Україні
29. Дельфінотерапія
30. Енотерапія
31. Загальна характеристика мінеральних вод АР Крим
32. Загальна характеристика мінеральних вод Закарпатської області
33. Загальна характеристика мінеральних вод Івано - Франківської області
34. Загальна характеристика мінеральних вод Львівської області
35. Загальна характеристика мінеральних вод одеської області
36. Загальна характеристика мінеральних вод Полтавської області
37. Загальна характеристика мінеральних вод Тернопільської області
38. Загальна характеристика мінеральних вод Хмельницької області
39. Загальна характеристика мінеральних вод Харківської області
40. Застосування фізіотерапії для лікування та оздоровлення
41. Іпотерапія
42. Кінезіотерапія
43. Ландшафтотерапія
44. Лікувальні методи і засоби мінерального походження
45. Лікувальні методи і засоби рослинного походження
46. Лікувальні методи і засоби тваринного походження
47. Особливості кліматолікування в Україні (регіон за вибором студента)
48. Таласотерапія

7. Тести.

1. Розвиток туристичної галузі в цілому та оздоровчих закладів зокрема відображає:
 - а. динаміку економічних процесів в Україні*
 - б. політичні та економічні зміни*
 - в. динаміку економічних процесів у країні, а також політичні та економічні зміни, що відбуваються в сучасному світі*
 - г. динаміку економічних процесів у країні, економічні зміни, що відбуваються на сучасному етапі*
2. За ефективністю функціонування курортно-рекреаційних закладів можна виділити групи регіонів:
 - а. один*
 - б. два*
 - в. три*
 - г. чотири*
3. До регіонів з відносно високим рівнем ефективності санаторно-курортних закладів відносяться:
 - а. АР Крим, Львівська, Запорізька, Херсонська обл, м. Севастополь*
 - б. АР Крим, Львівська, Херсонська обл.*
 - в. АР Крим, Львівська, Запорізька, м. Севастополь*
 - г. АР Крим, львівська, Запорізька, Херсонська обл.*
- 4. До регіонів з відносно низьким рівнем ефективності санаторно-курортних закладів відносяться:**
 - а. Кіровоградська, Сумська, Чернігівська*
 - б. Сумська, Чернігівська, Волинська області*
 - в. Кіровоградська, Сумська, Чернівецька, Чернігівська, Волинська області*
 - г. Кіровоградська, Чернівецька, Волинська області*
5. Найбільш експлуатаційні запаси мінеральних вод має:
 - а. Кримський*
 - б. Карпатський*
 - в. Придніпровський*
 - г. Донецький*
6. Всі родовища озокериту має рекреаційних регіон:
 - а. Кримський*
 - б. Карпатський*

- в. Придніпровський*
- г. Донецький*

7. 55,9% ресурсів мінеральних вод країни має рекреаційний регіон:

- а. Кримський*
- б. Карпатський*
- в. Придніпровський*
- г. Донецький*

8. Типологія курортів за віком складає:

- а. дитячі*
- б. для дорослих*
- в. змішані*
- г. всі вищеперераховані*

9. Типологія курортів за функціональним використанням:

- а. переважно лікування*
- б. лікування, відпочинок, туризм*
- в. переважно відпочинок, туризм*
- г. всі вищеперераховані*

10. 72,1% розвіданих запасів сульфідних лікувальних грязей має рекреаційний регіон:

- а. Кримський*
- б. Карпатський*
- в. Причорноморський*
- г. Донецький*

11. Типологія курортів за лікувальними факторами:

- а. кліматичні, бальнеологічні, змішані*
- б. кліматичні, бальнеологічні, грязьові*
- в. кліматичні, бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні, змішані*
- г. бальнеологічні, грязьові, кумисолікувальні*

12. Типологія курортів за відомчим підпорядкуванням:

- а. міністерств та відомств*
- б. профспілок*
- в. підприємств*
- г. всі вищезгадані*

13. Типологія курортів за значенням:

- а. міжнародні*
- б. державні*
- в. місцеві*
- г. всі вищеперераховані*

14. Типологія курортів за географічним місцезнаходженням:

- а. рівнинні*
- б. приморські*
- в. гірські*
- г. всі перераховані*

15. Типологія курортів за медичним призначенням:

- а. спеціалізовані*
- б. загального призначення*
- в. протитуберкульозні*
- г. всі вище перераховані*

16. Типологія курортів за відношенням до систем розселення:

- а. агломеровані*

- б. натуралістичні*
- в. міжселітебні*
- г. всі вищеперераховані*

17. Перша в Україні бальнеолікарня започаткована у:

- а. Немірові*
- б. Саках*
- в. Трускавці*
- г. Моршині*

18. Найбільша кількість санаторіїв та пансіонатів із лікуванням є:

- а. АР Крим*
- б. Львівська обл.*
- в. Одеська обл.*
- г. Херсонська обл.*

19. Типологія курортів за характером оздоровчого впливу:

- а. рекреаційно - профілактичні*
- б. реабілітаційні*
- в. лікувальні*
- г. всі вище перераховані*

20. Перша грязьова лікарня була започаткована:

- а. Немірів*
- б. Саках*
- в. Трускавці*
- г. Моршині*

21. Кліматичним курортом Південного берегу Криму є:

- а. Алушка*
- б. Судак*
- в. Армянськ*
- г. Краноперекопськ*

22. Кліматичним курортом степової зони України є:

- а. Судак*
- б. Саки*
- в. Одеса*
- г. Іллічівськ*

23. Кліматичним курортом лісостепу є:

- а. Сатанів*
- б. Заліцики*
- в. Гусятин*
- г. Кіровоград*

24. До бальнеологічних ресурсів відносяться:

- а. лише мінеральні води*
- б. лише мінеральні води і грязі*
- в. лише мінеральні води та озокерит*
- г. мінеральні води, грязі, озокерит*

25. Радонові мінеральні води використовуються з лікувальною метою на курорті:

- а. Хмільник*
- б. Сатанів*
- в. Кваси*
- г. Морщин*

26. Родовища сульфідних мінеральних вод поширені у:

- а. Карпатському регіоні та південно-західному Поділля*
- б. Донбасі*
- в. Гірському Криму*
- г. Приазов'ї*

27. Крем'янисті мінеральні води зосереджені у:
- а. Центральній частині Поділля і на Закарпатті*
 - б. Причорномор'ї*
 - в. Поліссі*
 - г. Криму*

28. Вуглекислі мінеральні води експлуатуються в:
- а. Закарпатті*
 - б. поліссі*
 - в. поділля*
 - г. Криму*

29. Кліматичним курортом Українських Карпат є:
- а. Кути*
 - б. Татарів*
 - в. Іршава*
 - г. Чоп*

30. Кліматичним курортом Одеської області є:
- а. Аркадія*
 - б. Вилкове*
 - в. Бердянськ*
 - г. Євпаторія*

31. Кліматичними курортами Полісся є:
- а. Пуца-Водиця*
 - б. Київ*
 - в. Житомир*
 - г. Бердичів*

32. Найбільше територіальне поширення мають лікувальні води:
- а. сірководневі*
 - б. радонові*
 - в. бромні*
 - г. сульфідні*

33. Йодні, бромні та одо-бромні мінеральні води переважають у:
- а. Карпатах*
 - б. Криму*
 - в. Придніпров'ї*
 - г. Гологорах*

34. Сульфідні мінеральні води широко використовуються на курорті:
- а. Немирів*
 - б. Сатанів*
 - в. Кваси*
 - г. Шаян*

35. Крем'янисті мінеральні води у лікувальних цілях:
- а. Рай-Оленівка*
 - б. Моршин*
 - в. Трускавець*
 - г. Сатанів*

36. Джерела миш'якових мінеральних вод зустрічаються у:

- а. с. Кваси*
- б. с. Микуличі*
- в. с. Шешори*
- г. с. Беркут*

37. Залізисті мінеральні води мають найбільше поширення у області:

- а. Львівській*
- б. Закарпатській*
- в. Чернівецькій*
- г. Одеській*

38. До лікувальних грязей відносяться:

- а. мули*
- б. сапропелі*
- в. мули, торфи, сопкові грязі*
- г. мули, сапропелі, торфи, сопкові грязі*

39. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Ріпне:

- а. Слов'янськ*
- б. Бердянськ*
- в. Євпаторія*
- г. Саки*

40. Родовища мулових лікувальних грязей оз. Солоний Ліман використовуються на курорті:

- а. Слов'янськ*
- б. Бердянськ*
- в. Євпаторія*
- г. Солоний Ліман*

41. Мінеральні води з підвищеним вмістом органічних речовин поширені та території області:

- а. Львівської*
- б. Тернопільської*
- в. Харківської*
- г. Черкаської*

8. Список рекомендованої літератури

1. *Клапчук В.М., Ковальська Л.В. Курортна справа: організація, територіальне планування, система управління : Навч.-метод, посібн. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 400 с.*
2. *Ветитиев А.М. Курортное дело. Учебник. М.: КНОРУС, 2007. 528 с.*
3. *Гудзь П.В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій. Донецьк: Юго-восток, 2001.*
4. *Курорти України. Минуле та сучасність. Санаторно-курортні заклади ЗАТ «Укрпрооздоровниця». К.: ТЕМАД, 2002.*
5. *Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. К.: КНТЕУ, 2006. 537 с.*
6. *Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.*